

PRIORYTETY LRPO

Priorytet V. Rozwój i modernizacja infrastruktury turystycznej i kulturowej

Głównym celem Priorytetu V jest wzrost konkurencyjności regionalnej oferty turystycznej oraz wykorzystanie potencjału kultury, a także podjęcie działań w celu zachowania obiektów dziedzictwa kulturowego dla podniesienia atrakcyjności regionu na rynku krajowym i międzynarodowym. Realizacja Priorytetu przyczyni się do wzrostu znaczenia turystyki i kultury jako czynnika stymulującego rozwój gospodarczy i społeczny województwa.

Działanie 5.1. Rozwój i modernizacja lokalnej infrastruktury turystycznej i transportowej.

BUDŻET: 25 285 294,57 €

OPIS: Jednym z najważniejszych czynników konkurencyjności województwa, wyróżniającym je od innych regionów, jest zróżnicowanie oferty turystycznej i kulturowej. Województwo lubuskie posiada potencjał (mało zanieczyszczone środowisko, atrakcyjne zasoby przyrodnicze oraz historyczno-kulturowe), który przy uruchomieniu odpowiednich środków pieniężnych może zostać zagospodarowany.

Podwyższenie jakości stanu technicznego infrastruktury kulturowej, turystycznej i sportowej jest niezbędnym warunkiem podnoszącym atrakcyjność regionu. Realizacja inwestycji powinna odbywać się na zasadzie spójnych i komplementarnych przedsięwzięć, które w efekcie doprowadzą do powstania atrakcyjnego produktu turystycznego. W ramach Działania 5.1 są realizowane projekty dotyczące obiektów kulturalnych, historycznych i zabytkowych, zapewniające im odpowiedni stan techniczny, zabezpieczenie przed dalszym zniszczeniem oraz powszechną dostępność zarówno dla mieszkańców regionu, jak i turystów. Konieczne jest stworzenie zintegrowanego systemu promocji produktów turystycznych w kraju i za granicą, obejmującego sieć informacji i obsługi turystycznej. Projekty, których zasięg oddziaływania wykracza poza obszar lokalnej społeczności analizowane są ze szczególną uwagą. Priorytetowo traktowane są projekty, które przyciągną turystów.

Tworzenie lub modernizowanie obiektów sportowych o znaczeniu regionalnym uzupełnia ofertę turystyczną województwa, dlatego stworzenie warunków do rozwoju kultury fizycznej i rekreacji może wpływać na aktywność Lubuszan, konsekwencją czego jest poprawa postaw prozdrowotnych i profilaktyka wielu chorób.

CEL: Celem realizacji Działania 5.1 jest wzrost konkurencyjności i atrakcyjności kulturowej i turystycznej województwa lubuskiego na arenie krajowej oraz międzynarodowej. Realizacja Działania przyczyni się przede wszystkim do podniesienia atrakcyjności turystycznej regionu poprzez dofinansowanie produktu turystycznego lub oferty turystycznej wynikających z naturalnego potencjału regionu.

TYPY PROJEKTÓW:

Turystyka

- adaptacja zabytków techniki i architektury w celu zwiększenia atrakcyjności turystycznej regionu,
- budowa lub modernizacja infrastruktury noclegowej i innej infrastruktury turystycznej, w tym: ścieżki rowerowe, szlaki konne, szlaki wodne, szlaki piesze; oznakowanie tras turystycznych,
- budowa lub modernizacja infrastruktury gastronomicznej, m.in. w obiektach podkreślających specyfikę regionu, np. młyny, kuźnie, obiekty podworskie,
- opracowanie i utworzenie systemów i centrów informacji turystycznej,
- budowa lub modernizacja infrastruktury, służącej rozwojowi aktywnych form turystyki,
- promocja oferty z zakresu turystyki i kultury (m.in. publikacje, ulotki, katalogi, foldery, prezentacje multimedialne na CD/DVD), w tym promocja dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz produktów regionalnych,
- budowa lub modernizacja obiektów i miejsc uzdrowiskowych,

- budowa lub modernizacja oraz wyposażenie obiektów sportowych o charakterze turystycznym (w tym baseny, hale sportowe i widowiskowe).

Kultura

- rewitalizacja, konserwacja, renowacja, rewaloryzacja, modernizacja, adaptacja historycznych i zabytkowych obiektów i zespołów obiektów wraz z ich otoczeniem,
- rewitalizacja, konserwacja, renowacja, rewaloryzacja, modernizacja, adaptacja publicznych obiektów przemysłowych i powojaskowych wraz z otoczeniem oraz przystosowanie ich na cele kulturalne oraz sportowo - rekreacyjne,
- zabezpieczenie obiektów i zespołów dziedzictwa kulturowego na wypadek zagrożeń zewnętrznych (w tym przed kradzieżą i zniszczeniem),
- budowa lub modernizacja publicznej infrastruktury kulturalnej, przyczyniającej się do aktywizacji społeczeństwa,
- wyposażenie obiektów dziedzictwa kulturowego (np. w sprzęt wystawienniczy, techniczny, multimedialny),
- ochrona i zachowanie terenów wykopalisk archeologicznych,
- ochrona archeologii przemysłowej,
- konserwacja zabytków ruchomych,
- działania związane z ochroną zasobów przyrodniczych województwa, zapewniając im właściwą dostępność, zwiększające świadomość ekologiczną społeczeństwa (np. tworzenie pomników przyrody),
- opracowanie analiz, ekspertyz, niezbędnych dla zapewnienia dalszego funkcjonowania obiektów kultury.

W przypadku projektów dotyczących budowy lub modernizacji infrastruktury z zakresu turystyki i kultury niezbędne jest dostosowanie jej do potrzeb osób niepełnosprawnych.

BENEFICJENCI:

- jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki i stowarzyszenia
- jednostki organizacyjne JST, posiadające osobowość prawną
- organizacje pozarządowe nie działające w celu osiągnięcia zysku, w tym stowarzyszenia, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe
- instytucje kultury
- szkoły wyższe
- jednostki sektora finansów publicznych (inne niż JST), posiadające osobowość prawną
- jednostki Lasów Państwowych
- prywatni właściciele lub posiadacze zabytków w ramach projektów dotyczących ratowania obiektów zabytkowych z przeznaczeniem ich na cele publiczne lub na działalność gospodarczą (konferencyjno – szkoleniowo – wypoczynkową), prowadzoną w obiektach zabytkowych
- podmioty działające na zasadzie partnerstwa publiczno-prywatnego

WYDATKI KWALIFIKOWANE:

Wydatki związane z przygotowaniem projektu:

- przygotowanie projektu, dotyczącego infrastruktury turystycznej i kulturowej (przeprowadzenie prac studialnych, ekspertyz, badania geologiczne i archeologiczne)
- przygotowanie dokumentacji projektowej, (koncepcja budowlana, projekt budowlany, projekt wykonawczy, studium wykonalności, ocena/ raport oddziaływania na środowisko, mapy lub szkice lokalne sytuujące projekt)
- prace projektantów, architektów
- zakup nieruchomości niezabudowanej (grunt) lub zabudowanej z zamiarem wyburzenia stojących na niej budynków (przy czym w przypadku zakupu nieruchomości zabudowanej z zamiarem wyburzenia stojących na niej budynków w wydatkach kwalifikowanych nie uwzględnia się wartości budynków), nierozzerwalnie związanej z realizacją projektu, do wysokości 10% całkowitych kwalifikowanych kosztów projektu, przy czym cena nabycia nie może przekraczać wartości rynkowej gruntu, a jego wartość musi być potwierdzona operatem szacunkowym, spo-

rzządzonym przez uprawnionego rzeczoznawcę, w rozumieniu ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2004 r. Nr 261 poz. 2603, z późn. zm.)

- przygotowanie dokumentacji przetargowej
- koszt przygotowania przetargu, w tym publikacji ogłoszeń przetargowych, badania związane z urbanistyką, krajobrazem, architekturą lub budownictwem, jeśli to niezbędne
- koszt podatku VAT tylko w przypadku, gdy został rzeczywiście i ostatecznie poniesiony przez Beneficjenta,

Prace inwestycyjne i związane z procesem inwestycyjnym:

- przygotowanie terenu pod budowę, w tym prace geodezyjne
- prace rozbiórkowe
- prace ziemne
- prace budowlano-montażowe
- prace instalacyjne w tym wydatek na instalację nabytego (zakup lub leasing) w ramach projektu środka trwałego
- prace wykończeniowe
- modernizacja infrastruktury technicznej kolidującej z inwestycją (w tym: linii elektro-energetycznej, teletechnicznej, kanalizacji satelitarnej, sieci gazowej, ciepłowniczej, wodociągowej)
- wydatki poniesione na realizację działań kompensacyjnych, wynikających z raportu/ oceny oddziaływania na środowisko
- wydatki poniesione na utylizację odpadów budowlanych powstałych w wyniku realizacji inwestycji
- zakup środka trwałego (sprzęt lub wyposażenie) nierozzerwalnie związanego z funkcjonowaniem projektu (stanowiącego integralną część projektu)
- koszty organizacji imprez i kampanii promocyjnych (włączając koszty publikacji i dystrybucji materiałów promocyjnych)
- koszty leasingu, w przypadku gdy projekt przewiduje nabycie praw do korzystania z aktywów w takiej formie, obejmujące: wydatek na zapłatę rat leasingowych ponoszonych przez leasingobiorcę (spłata części raty leasingowej odpowiadającej spłacie kapitału leasingowanego aktywa) lub wydatek na nabycie przedmiotu leasingu ponoszony przez leasingodawcę
- koszt podatku VAT tylko w przypadku, gdy został rzeczywiście i ostatecznie poniesiony przez beneficjenta
- nadzór sprawowany w imieniu inwestora w zakresie prawidłowości realizacji projektu
- koszty informacji i promocji projektu integralnie związane z jego realizacją
- koszty związane z otwarciem i prowadzeniem wyodrębnionego na rzecz projektu subkonta na rachunku bankowym lub odrębnego rachunku bankowego
- opłaty pobierane od dokonywanych transakcji finansowych (krajowych lub zagranicznych)
- koszty porad prawnych
- opłaty notarialne
- koszty doradztwa udzielonego przez ekspertów finansowych lub technicznych
- koszty audytu projektu, jeśli audyt jest wymagany przepisami prawa lub postanowieniami umowy o dofinansowanie projektu
- koszty księgowości
- koszty obsługi finansowych instrumentów zabezpieczających realizację umowy o dofinansowanie

WYDATKI NIEKWALIFIKOWANE:

- odsetki od zadłużenia lub inne koszty kredytu
- kary i grzywny, a także wydatki poniesione w związku z procesami sądowymi (z wyjątkiem wydatków, związanych z odzyskiwaniem kwot nienależnie wypłaconych po akceptacji Instytucji Zarządzającej) oraz z realizacją ewentualnych postanowień wydanych przez sąd
- podatek VAT który może zostać odzyskany w oparciu o przepisy krajowe, tj. ustawę z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług
- nabycie aktywów, które były współfinansowane ze środków krajowych lub wspólnotowych w ciągu 7 lat poprzedzających datę ich nabycia
- amortyzacja środka trwałego

- pokrycie kosztów związanych z umową leasingu, w szczególności: podatku, marży finansującego, odsetek od refinansowania kosztów, kosztów ogólnych, opłat ubezpieczeniowych
- wydatek poniesiony na wypełnienie formularza wniosku o dofinansowanie projektu

Działanie 5.2. Rozwój i modernizacja lokalnej infrastruktury turystycznej i kulturowej.

BUDŻET: 19 468 807,43 €

OPIS: Podwyższenie jakości stanu technicznego infrastruktury kulturowej, turystycznej i sportowej jest niezbędnym warunkiem podnoszącym atrakcyjność regionu. Realizacja inwestycji powinna odbywać się na zasadzie spójnych i komplementarnych przedsięwzięć, które w efekcie doprowadzą do powstania atrakcyjnego produktu turystycznego. Szczególne znaczenie dla osiągnięcia tego celu ma tworzenie nowych lokalnych przedsięwzięć lub poprawa jakości istniejących obiektów infrastruktury sportowej, turystycznej i kulturowej. Podstawowym kryterium przy wyborze lokalizacji wspomnianych inwestycji jest rzeczywiste zapotrzebowanie lokalnej społeczności mierzone nie występowaniem w bliskim otoczeniu ogólnodostępnych obiektów infrastruktury sportowej, turystycznej i kulturowej.

Projekty realizowane w ramach Działania 5.2 wiążą się ze wzmocnieniem tożsamości kulturowej i historycznej oraz lokalnej świadomości mieszkańców i stanowią uzupełnienie przedsięwzięć realizowanych w Działaniu 5.1.

W ramach Działania 5.2 są wspierane inwestycje dotyczące obiektów kulturalnych, historycznych i zabytkowych o charakterze lokalnym, zapewniające im odpowiedni stan techniczny, zabezpieczenie przed dalszym zniszczeniem oraz powszechną dostępność zarówno dla mieszkańców regionu, jak i turystów.

CEL: Celem Działania 5.2 jest zapewnienie dogodnych warunków infrastrukturalnych dla rozwoju potencjału turystyczno-kulturowego ośrodków lokalnych. Inwestycje dotyczące kultury, turystyki i sportu są czynnikami stymulującymi lokalny rozwój społeczno-gospodarczy. Realizacja Działania 5.2 przyczynia się do wzrostu świadomości historyczno – kulturowej społeczności lokalnych.

TYPY PROJEKÓW:

• **Turystyka**

adaptacja zabytków techniki i architektury w celu zwiększenia atrakcyjności turystycznej regionu, budowa lub modernizacja infrastruktury noclegowej i innej infrastruktury turystycznej, w tym: ścieżki rowerowe, szlaki konne, szlaki wodne, szlaki piesze, oznakowanie tras turystycznych, budowa lub modernizacja infrastruktury gastronomicznej, między innymi w obiektach podkreślających specyfikę regionu, np. młyny, kuźnie, obiekty podworskie, opracowanie i utworzenie systemów i centrów informacji turystycznej, budowa lub modernizacja infrastruktury, służącej rozwojowi aktywnych form turystyki, promocja oferty z zakresu turystyki i kultury (m.in. publikacje, ulotki, katalogi, foldery, prezentacje multimedialne na CD/DVD), w tym promocja dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz produktów lokalnych, budowa lub modernizacja obiektów i miejsc uzdrowiskowych, budowa lub modernizacja oraz wyposażenie obiektów sportowych o charakterze turystycznym (w tym baseny, hale sportowe i widowiskowe).

• **Kultura**

rewitalizacja, konserwacja, renowacja, rewaloryzacja, modernizacja, adaptacja historycznych i zabytkowych obiektów i zespołów obiektów wraz z ich otoczeniem, rewaloryzacja, konserwacja, renowacja, rewaloryzacja, modernizacja, adaptacja publicznych obiektów przemysłowych i powojennych wraz z otoczeniem oraz przy-stosowanie ich na cele kulturalne oraz sportowo – rekreacyjne,

zabezpieczenie obiektów i zespołów dziedzictwa kulturowego na wypadek zagrożeń zewnętrznych (w tym przed kradzieżą i zniszczeniem),
budowa lub modernizacja publicznej infrastruktury kulturalnej, przyczyniającej się do aktywizacji społeczeństwa,
wyposażenie obiektów dziedzictwa kulturowego (np. w sprzęt wystawienniczy, techniczny, multi-medialny),
ochrona i zachowanie terenów wykopalisk archeologicznych,
ochrona archeologii przemysłowej,
konserwacja zabytków ruchomych,
działania związane z ochroną zasobów przyrodniczych województwa, zapewniając im właściwą dostępność, zwiększające świadomość ekologiczną społeczeństwa (np. tworzenie pomników przyrody),
opracowanie analiz, ekspertyz niezbędnych dla zapewnienia dalszego funkcjonowania obiektów kultury

BENEFICJENCI:

- jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki i stowarzyszenia
- jednostki organizacyjne JST, posiadające osobowość prawną
- związki, porozumienia i stowarzyszenia JST
- organizacje pozarządowe nie działające w celu osiągnięcia zysku, w tym stowarzyszenia, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe
- instytucje kultury
- jednostki sektora finansów publicznych(inne niż JST), posiadające osobowość prawną
- jednostki Lasów Państwowych
- prywatni właściciele lub posiadacze zabytków w ramach projektów dotyczących ratowania obiektów zabytkowych z przeznaczeniem ich na cele publiczne lub na działalność gospodarczą (konferencyjno – szkoleniowo – wypoczynkową), prowadzoną w obiektach zabytkowych
- podmioty działające na zasadzie partnerstwa publiczno-prywatnego

WYDATKI KWALIFIKOWANE:

Wydatki związane z przygotowaniem projektu:

- przygotowanie projektu, dotyczącego infrastruktury turystycznej i kulturowej (przeprowadzenie prac studialnych, ekspertyz, badania geologiczne i archeologiczne)
- przygotowanie dokumentacji projektowej, (koncepcja budowlana, projekt budowlany, projekt wykonawczy, studium wykonalności, ocena/ raport oddziaływania na środowisko, mapy lub szkice lokalne sytuujące projekt)
- prace projektantów, architektów
- zakup nieruchomości niezabudowanej (grunt) lub zabudowanej z zamiarem wyburzenia stojących na niej budynków (przy czym w przypadku zakupu nieruchomości zabudowanej z zamiarem wyburzenia stojących na niej budynków w wydatkach kwalifikowanych nie uwzględnia się wartości budynków), nierozzerwalnie związanej z realizacją projektu, do wysokości 10% całkowitych kwalifikowanych kosztów projektu, przy czym cena nabycia nie może przekraczać wartości rynkowej gruntu, a jego wartość musi być potwierdzona operatem szacunkowym, sporządzonym przez uprawnionego rzeczoznawcę, w rozumieniu ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2004 r. Nr 261 poz. 2603, z późn. zm.)
- przygotowanie dokumentacji przetargowej
- koszt przygotowania przetargu, w tym publikacji ogłoszeń przetargowych, badania związane z urbanistyką, krajobrazem, architekturą lub budownictwem, jeśli to niezbędne
- koszt podatku VAT tylko w przypadku, gdy został rzeczywiście i ostatecznie poniesiony przez Beneficjenta,

Prace inwestycyjne i związane z procesem inwestycyjnym:

- przygotowanie terenu pod budowę, w tym prace geodezyjne
- prace rozbiórkowe
- prace ziemne

- prace budowlano-montażowe
- prace instalacyjne w tym wydatek na instalację nabytego (zakup lub leasing) w ramach projektu środka trwałego
- prace wykończeniowe
- modernizacja infrastruktury technicznej kolidującej z inwestycją (w tym: linii elektro-energetycznej, teletechnicznej, kanalizacji satelitarnej, sieci gazowej, ciepłowniczej, wodociągowej)
- wydatki poniesione na realizację działań kompensacyjnych, wynikających z raportu/ oceny oddziaływania na środowisko
- wydatki poniesione na utylizację odpadów budowlanych powstałych w wyniku realizacji inwestycji
- zakup środka trwałego (sprzęt lub wyposażenie) nierozdzielnie związanego z funkcjonowaniem projektu (stanowiącego integralną część projektu)
- koszty organizacji imprez i kampanii promocyjnych (włączając koszty publikacji i dystrybucji materiałów promocyjnych)
- koszty leasingu, w przypadku gdy projekt przewiduje nabycie praw do korzystania z aktywów w takiej formie, obejmujące: wydatek na zapłatę rat leasingowych ponoszonych przez leasingobiorcę (spłata części raty leasingowej odpowiadającej spłacie kapitału leasingowanego aktywa) lub wydatek na nabycie przedmiotu leasingu ponoszony przez leasingodawcę
- koszt podatku VAT tylko w przypadku, gdy został rzeczywiście i ostatecznie poniesiony przez beneficjenta
- nadzór sprawowany w imieniu inwestora w zakresie prawidłowości realizacji projektu
- koszty informacji i promocji projektu integralnie związane z jego realizacją
- koszty związane z otwarciem i prowadzeniem wyodrębnionego na rzecz projektu subkonta na rachunku bankowym lub odrębnego rachunku bankowego
- opłaty pobierane od dokonywanych transakcji finansowych (krajowych lub zagranicznych)
- koszty porad prawnych
- opłaty notarialne
- koszty doradztwa udzielonego przez ekspertów finansowych lub technicznych
- koszty audytu projektu, jeśli audyt jest wymagany przepisami prawa lub postanowieniami umowy o dofinansowanie projektu
- koszty księgowości
- koszty obsługi finansowych instrumentów zabezpieczających realizację umowy o dofinansowanie

WYDATKI NIEKWALIFIKOWANE:

- odsetki od zadłużenia lub inne koszty kredytu
- kary i grzywny, a także wydatki poniesione w związku z procesami sądowymi (z wyjątkiem wydatków, związanych z odzyskiwaniem kwot nienależnie wypłaconych po akceptacji Instytucji Zarządzającej) oraz z realizacją ewentualnych postanowień wydanych przez sąd
- podatek VAT który może zostać odzyskany w oparciu o przepisy krajowe, tj. ustawę z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług
- nabycie aktywów, które były współfinansowane ze środków krajowych lub wspólnotowych w ciągu 7 lat poprzedzających datę ich nabycia
- amortyzacja środka trwałego
- pokrycie kosztów związanych z umową leasingu, w szczególności: podatku, marży finansującego, odsetek od refinansowania kosztów, kosztów ogólnych, opłat ubezpieczeniowych
- wydatek poniesiony na wypełnienie formularza wniosku o dofinansowanie projektu.